

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

10

Emnenr. *N*Fylke: *V. a*

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: *Tomte*

Emne:

Bygdelag: *Helauksgrundi*Oppskr. av: *A. Ahlstrand*Gard: *Guddal*(adresse): *Tomte*G.nr. *46*Br.nr. *5078*

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

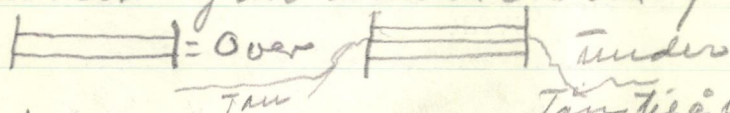
B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) Her er svært sakt inkje allea ein små
 gardar men eg minnest (Eger 64 år) godt at
 husmenn og dei minste gardar drog
 heim høyst fra utslåttene på kjellere.
 Sløy og ved kjellere hadde same breid
 som sledane so dei gjekk i same
 meininga. Då eg var ung sloj dei mykje
 i heia so minskar det snøgt om 10 år er
 det vel jamnast det. Di som inkje har
 sjølv eigande hest leiger tyoring det er
 deige sidan eg såg nokon "drog"
 Til slakk og utslått ber ein høyst på
 "Byret" dette skal vere minst 5 faunar
 langt helst 6. på tauet er "hegl": 2 til
 3 "kneppa" med. Høypörens består av
 4 "ferjer" samt 5. Almindelig held ein
 tauet over oksti stundom over hode.
 Einkevan lyt "reisa" heraren eller lyt
 han lesse byrd på ei tve eller steins.
 Hegl var båg anten av eiver eller Ek.
 Høypök eller Bændingsek (rodde) er
 mykje brukt dei er laga av smått
 tau lemdes som ei rot men cirkel
 runde når dei er fulle av høst

2
01
Eg hev "bünde" (laga) mangein bünding
sekk sjolve og lagar dei sudda, den
lyt lagast av manila sisal eller voko
slag material tolar vake.

Her på Guddal brukar vi løypestrang den
er omlag 55 år gammel og var første
løypestrangen i Sirdal. Kiper og trillebør
brukes ikkje til transport av høg.
Høytang brukes både på sleden under
lasset og en suklere over på toppen

Tang i begge enderne

Den sommaren brukes sleder på Brattlemt
og langkjører på slekt vakk - 40 år siden
Bar alle høyet i hus fra heimeboem,
men fra heia kjørte ein det på vinterføret
dei som hadde mest kunnne ha op til
7/8 lass i sleia og so net etter. Eit godt lass
reknar dei til 2 pund (1 Skippund = 162kg)
Eit lass høg reknar ein 8 bynder i løa
og 9 i stakk. Vinter sleden var jernskodd
den skulle vere 1 fann og 3 spanner lang
dette svarar pålag 9 fot men det var
dei lengste. Tre sleder (sumar og staut)
var 1 fann og 2 spanner eller godt og over
8 fot. Breiddi ein snau meter 3 fot.
Når rett var skulle lasset knieppas med
Reip (d.e. Reip skore av rebarke Hud
og vel oppreidd og smurt med
"smolt") Smolt = lye, Røtlyse, salt og feite
i blanding) Det var få som brukar
Høytang oppå lasset. I staden la dei
ei bjørkegreis 7 lang sleder

med tykkenden (Skjoren) fram mellom
Sjokkene og ein Bak høggde so desse
opp mot endane og baukt dei ihop

desse greina som lig med Skjoren i hegge
endene å høggest opp traller ein
"Armann" den blev ein kvist net enden
slik → so antje trallet te skal skovte
opp når ein reiser dei opp i mænn
av lasset. Ein knepper fyrst dei tvo
tverreipa so reiser (høggde) ein opp
Armenne mot einan i bae endene
og bind eit reip innellone.

Haget sloz og saula ein sumarsdag
på Stolen og høggde det heim på
vinterføre - var det brøytting mealt
var det vanleg at ein gjekk manns-
jamnt avstads - Her som skkje var me
og tok sin part av Brøyttinga var reikna
for ring manns.

"Sloa" Hög gjorde ein der det var so
brattlendt at hest inkje kunde gå og
berre på snöføre. sloen bygde dei soleis:
fyrst tvo greiner å binda saman med
Tappen det var "Armenne"
oppå dei tvo andre greiner med toppen
ihop binden og baukte slik
det heile såg da slik ut da

var "solen" (salar) so bygga dei da
lesse hög framante til midt på

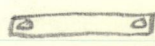

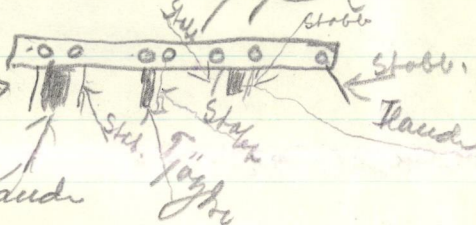
Sola dei i 3-4 små grein med skjoren
oppå høyet framme og riset bak og so
lessa dei den vidare som eit høylar
og kneppa det på same vis.

"Pinningssekk" skal til vanleg komme
i kør høy (1 kør høy = 1/4 Steppund = 40/2kg)

Sliden ~~tes~~ lages av Skjaver, meier
"veien" (Dragnagel for skjokene) pinnar
(2 kørskord på lags rett over meiere) 4'

toetre = 2 flauteføter =

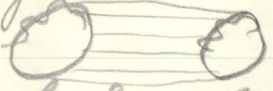
2 Fjædre og 12 Stabband. Stabbandene
kløyges i meiere så dei enkelte skal
gå ut eller opp (toetre =

Pinnar

 = Vil ^{Tett = splint}

Vil = Dragnaglar brukar dei no av jarn
For 100 år sidan etter det dei gamle sa brukar
dei ein av jarn og ein av tre - avdi ein av
tre künde dei lettviert hogge av om dei
"valt" = kjörte avende alene i heia
men føre den tid brukar dei ta hær av
tre Detli hev eg sett ein einaste stads på
ein heiegard i Götland U. A. haddreg
Lünna skrivt hadde skulle eg skildra denne
men eg trur meg iekje til so du skynar
det.

Eg hev ~~også~~ au sett ei slag höygrind for å
halda høytt på sliden (høygrind = Trom)
med lang o) den var laga av to
rættre bogar fukkepalag som ei

Fiskestong bøyde rundt ein
i kvar ende med
Bord Spilor på bae sider.
Dette tror eg er ett avgamlet
gogne eg hev berre set det i
öste Heiegardane.

Eg vil samstundes nevne
Moksleden utalas numaste
som "Magslee" ein sers
Gjerdning for møkk på
vinterføre lagley tis a tippe.
Det var alltid slik når noen
skulle giftes så skulle han
være så ung eldre enn han at
ved hennes fødsel skulle han
være so gammel han årka
vete Magsleen.

Eg har ei kjennelse av kor
lite eg hev fuge sakt om
ikke man eg skulle like
ein betre enn eg kunne skrive
so dykk skynva det.

